

Motion till riksdagen 2024/25:1883

av Johan Hultberg (M)

Utvecklande av resurstilldelningssystemet för högre utbildning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att stärka näringslivets möjlighet att i samverkan med lärosätena utveckla högre utbildningar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en översyn av resurstilldelningssystemet till högre utbildning och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

På senare år har viktiga steg tagits för att skapa bättre förutsättningar för vidareutbildning liksom för omställningsutbildning. Bland annat har ett nytt omställningsstudiestöd införts och regeringen har vidtagit åtgärder för att trygga att lärosätenas utbildningsutbud utvecklas med hänsyn till det nya studiestödet och utifrån yrkesverksamma personers förutsättningar. Ytterligare steg behöver tas för att förbättra förutsättningarna för vidareutbildning och för omställningsutbildning. Därför behöver ersättningsmodellerna för högre utbildning ses över för att skapa bättre incitament att utveckla och erbjuda utbildningar utformade för yrkesverksamma. Ytterligare steg behöver också tas för att säkra att högre utbildningar utformas och dimensioneras utifrån kompetensförsörjningsbehovet på arbetsmarknaden. Därför är det utmärkt att regeringen tidigare i år gav en särskild utredare i uppdrag att utreda en särskild ersättningsmodell för utbildning för omställning och vidareutbildning för yrkesverksamma (U 2024:C). I uppdraget ingår att:

- analysera behovet av en särskild ersättningsmodell för utbildning för omställning och vidareutbildning för yrkesverksamma,

- • lämna förslag om hur en modell för delar av resurstilldelningssystemet kan utvecklas för att stimulera kurser och program på grundläggande eller avancerad nivå som stärker individens ställning på arbetsmarknaden,
- • lämna förslag om hur samma modell kan utvecklas för att lärosätena ska få incitament att ta fram kvalificerade kurser och program på grundläggande eller avancerad nivå som är flexibelt utformade mot bakgrund av det nya omställningsstudiestödet,
- • föreslå hur resurstilldelningssystemet kan anpassas så att ett relevant och flexibelt utbud av kurser och program av hög kvalitet riktade till yrkesverksamma kan vidmakthållas över tid,
- • särskilt beakta den privata sektorns kompetensbehov, och
- • vid behov lämna förslag till nödvändiga författningsändringar.

Uppdraget till utredaren är omfattande och de förslag som utredaren i april 2025 ska lämna kan förhoppningsvis bidra till att skapa bättre förutsättningar för vidareutbildning såväl som för omställningsutbildning. Att skapa dessa bättre förutsättningar är avgörande för att möta den redan svåra men på sikt allt mer allvarliga kompetensbrist som arbetsgivare i såväl den privata som offentliga sektorn brottas med.

Trots att ovan nämnda uppdrag är omfattande bör regeringen överväga att utöka det. Frågan om hur näringslivet kan involveras i utformningen av utbildningar ges i uppdraget inte tillräckligt utrymme, detta trots att näringslivet länge efterlyst att få bli mer delaktiga. Också från fackligt håll, exempelvis genom förhandlings- och samverkansrådet (PTK), har vikten av näringslivets delaktighet lyfts fram. PTK har föreslagit att utredningen också skulle få i uppdrag att utreda en modell med sökbara resurser för att utveckla utbildningar tillsammans med näringslivet. Regeringen bör överväga att ge ett tilläggsuppdrag i linje med detta förslag till utredningen om en särskild ersättningsmodell för utbildning för omställning och vidareutbildning för yrkesverksamma (U 2024:C). Regeringen bör också överväga andra sätt att stärka näringslivets möjlighet att i samverkan med lärosätena utveckla högre utbildningar. Det är också angeläget att regeringen på sikt gör en större översyn, och i förlängningen en reformering, av hela resurstilldelningssystemet till högre utbildning. En del av en sådan reform skulle kunna vara att införa en arbetsmarknadskomponent i systemet, något som nyligen föreslogs i Produktivitetskommissionens delbetänkande Goda möjligheter till ökat välbefinnande (SOU 2024:29). Syftet med en sådan komponent vore att ge större vikt åt arbetsmarknadens behov vid resurstilldelning.

Utbildningssystemet behöver bättre anpassas utifrån arbetsmarknadens kompetensbehov. Därför behöver näringslivet involveras mer vid utformningen av utbildningar och därför behövs en översyn av hela resurstilldelningssystemet till högre utbildning.

Johan Hultberg (M)